

ΟΔΥΣΣΕΙΑ Ραψωδία Σ

ἦλθε δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστῳ
πτωχεύεσκ' Ἰθάκης, μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάρρη
ἄζηχες φαγέμεν καὶ πιέμεν· οὐδέ οἱ ἦν ἴς
οὐδέ βίη, εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὀράσθαι.
Ἄρναϊος δ' ὄνομ' ἔσκε· τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ 5 ΟΣ
ἐκ γενετῆς· Ἴρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
οὐνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιών, ὅτε πού τις ἀνώγοι·
ὃς ῥ' ἐλθὼν Ὀδυσῆα διώκετο οἴῳ δόμοιο,
καὶ μιν νεικείων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
"εἶκε, γέρον, προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἔλκη. 10
οὐκ αἶεις ὅτι δὴ μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
ἐλκόμενα δὲ κέλονται; ἐγὼ δ' αἰσχύνομαι ἔμπης.
ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται."
τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
"δαιμόνι', οὔτε τί σε ῥέζω κακὸν οὔτ' ἀγορεύω, 15 ΟΣ
οὔτε τινὰ φθονέω δόμενα καὶ πόλλ' ἀνελόντα.
οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χεῖσεται, οὐδέ τί σε χρῆ
ἄλλοτρίων φθονέειν· δοκέεις δέ μοι εἶναι ἀλήτης
ὥς περ ἐγών, ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.
χερσὶ δὲ μὴ τι λίην προκαλίζεο, μὴ με χολώσης, 20
μὴ σε γέρων περ ἐὼν στήθος καὶ χεῖλα φύρσω
αἵματος· ἠσυχίη δ' ἂν ἐμοὶ καὶ μᾶλλον ἔτ' εἴη
αὔριον· οὐ μὲν γάρ τί σ' ὑποστρέψεσθαι οἴω
δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος."
τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἴρος ἀλήτης· 25 ΟΣ
"ὦ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
γρηῖ καμινοὶ ἴσος· ὄν ἂν κακὰ μητισαίμην
κόπτων ἀμφοτέρησι, χαμαὶ δέ κε πάντας ὀδόντας
γναθμῶν ἐξελάσαιμι συδὸς ὡς ληϊβοτείρης.
ζῶσαι νῦν, ἴνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἶδε 30
μαρναμένους· πῶς δ' ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο;"
ὡς οἱ μὲν προπάραιθε θυράων ὑψηλάων
οὐδοῦ ἐπὶ ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκρίωντο.
τοῖν δὲ ξυνέηχ' ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,
ἠδὲ δ' ἄρ' ἐκγελάσας μετεφώνει μνηστήρεσσιν· 35 ΟΣ
"ὦ φίλοι, οὐ μὲν πῶ τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη,
οἴην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα.
ὁ ξεῖνός τε καὶ Ἴρος ἐρίζετον ἀλλήλοισιν
χερσὶ μαχέσασθαι· ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὄκα."
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀνήϊξαν γελώωντες, 40
ἀμφὶ δ' ἄρα πτωχοὺς κακοεῖμονας ἠγερέθοντο.
τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·
"κέκλυτέ μευ, μνηστήρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω.
γαστέρες αἰδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρί, τὰς ἐπὶ δόρπῳ
καθήμεθα κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες· 45 ΟΣ
ὀπότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
τάων ἦν κ' ἐθέλησιν ἀναστὰς αὐτὸς ἐλέσθω·
αἰεὶ αὐθ' ἡμῖν μεταδαισεται, οὐδέ τιν' ἄλλον

πτωχὸν ἔσω μίσησθαι ἐάσομεν αἰτήσοντα."
 ὣς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος. 50
 τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 "ὦ φίλοι, οὐ πως ἔστι νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι
 ἄνδρα γέροντα, δῦη ἀρημένον· ἀλλὰ με γαστήρ
 ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῆσι δαμείω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὁμόσσετε καρτερὸν ὄρκον, 55 ΟΣ
 μή τις ἐπ' Ἴρω ἦρα φέρων ἐμὲ χειρὶ βαρεῖη
 πλήξῃ ἀτασθάλων, τούτῳ δέ με ἴφι δαμάσσει."
 ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνυον ὡς ἐκέλευεν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὁμοσάν τε τελευτήσαν τε τὸν ὄρκον,
 τοῖς δ' αὖτις μετέειπ' ἱερὴ ἴς Τηλεμάχοιο· 60
 "ξείν', εἴ σ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγῆνωρ
 τοῦτον ἀλέξασθαι, τῶν δ' ἄλλων μή τιν' Ἀχαιῶν
 δείδιθ', ἐπεὶ πλεόνεσσι μαχήσεται ὅς κέ σε θείνη·
 ξεινοδόκος μὲν ἐγών, ἐπὶ δ' αἰνεῖτον βασιλῆες,
 Ἀντίνοός τε καὶ Εὐρύμαχος, πεπνυμένῳ ἄμφω." 65 ΟΣ
 ὣς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μῆδεα, φαῖνε δὲ μηροὺς
 καλοὺς τε μεγάλους τε, φάνεν δὲ οἱ εὐρέες ὦμοι
 στήθεά τε στιβαροὶ τε βραχίονες· αὐτὰρ Ἀθήνη
 ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἦλδανε ποιμένι λαῶν. 70
 μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο·
 ὧδε δὲ τις εἵπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
 "ἦ τάχα Ἴρος Ἄϊρος ἐπίσπαστον κακὸν ἔξει,
 οἶην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει."
 ὣς ἄρ' ἔφαν, Ἴρω δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός. 75 ΟΣ
 ἀλλὰ καὶ ὡς δρηστῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκη
 δειδιότα· σάρκες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσι.
 Ἀντίνοος δ' ἐνένιπεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν·
 "νῦν μὲν μήτ' εἴης, βουγάϊε, μήτε γένοιο,
 εἰ δὴ τοῦτόν γε τρομέεις καὶ δεΐδιας αἰνῶς, 80
 ἄνδρα γέροντα, δῦη ἀρημένον, ἦ μιν ἰκάνει.
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 αἶ κέν σ' οὗτος νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
 πέμψω σ' ἠπειρόνδε, βαλὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ,
 εἰς Ἐχέτον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων, 85 ΟΣ
 ὅς κ' ἀπὸ ῥῖνα τάμησι καὶ οὐατα νηλεί χαλκῶ,
 μῆδεά τ' ἐξερύσας δώη κυσὶν ὦμὰ δάσασθαι."
 ὣς φάτο, τῷ δ' ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα.
 ἐς μέσσον δ' ἄναγον· τῷ δ' ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.
 δὴ τότε μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς 90
 ἢ ἐλάσει' ὡς μιν ψυχὴ λίποι αὖθι πεσόντα,
 ἦέ μιν ἦκ' ἐλάσειε τανύσσειέν τ' ἐπὶ γαίῃ.
 ὧδε δὲ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
 ἦκ' ἐλάσαι, ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίαιτ' Ἀχαιοί.
 δὴ τότε ἄνασχομένῳ ὁ μὲν ἦλασε δεξιὸν ὦμον 95 ΟΣ
 Ἴρος, ὁ δ' ἀνχέν' ἔλασεν ὑπ' οὐατος, ὅστέα δ' εἶσω
 ἔθλασεν· αὐτίκα δ' ἦλθε κατὰ στόμα φοίνιον αἶμα,
 κὰδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίησι μακῶν, σὺν δ' ἦλασ' ὀδόντας

λακτίζων ποσὶ γαῖαν· ἀτὰρ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
 χεῖρας ἀνασχόμενοι γέλω ἔκθανον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς 100
 ἔλκε διέκ προθύροιο λαβῶν ποδός, ὄφρ' ἴκετ' αὐλήν,
 αἰθούσης τε θύρας· καὶ μιν ποτὶ ἐρκίον αὐλῆς
 εἶσεν ἀνακλίνας· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 "ἐνταυθοῖ νῦν ἦσο σύας τε κύνας τ' ἀπερύκων, 105 ΟΣ
 μηδὲ σὺ γε ξείνων καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι
 λυγρὸς ἐών, μὴ πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρη."
 ἦ ῥα καὶ ἀμφ' ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
 πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
 ἄψ δ' ὄ γ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοὶ δ' ἴσαν εἶσω 110
 ἠδὺ γελῶντες καὶ δεικανόωντ' ἐπέεσσι·
 "Ζεὺς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 ὅττι μάλιστ' ἐθέλεις καὶ τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
 ὃς τοῦτον τὸν ἀναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας
 ἐν δήμῳ· τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν ἠπειρόνδε 115 ΟΣ
 εἰς Ἐχέτον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων."
 ὣς ἄρ' ἔφαν, χαῖρεν δὲ κληιδόνι διὸς Ὀδυσσεύς.
 Ἀντίνοος δ' ἄρα οἱ μεγάλην παρὰ γαστέρα θῆκεν,
 ἐμπλείην κνίσης τε καὶ αἵματος· Ἀμφίνομος δὲ
 ἄρτους ἐκ κανέοιο δύο παρέθηκεν ἀείρας 120
 καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, φώνησέν τε·
 "χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε, γένοιτό τοι ἔς περ ὀπίσσω
 ὄλβος· ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχει πολέεσσι."
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 "Ἀμφίνομ', ἦ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι· 125 ΟΣ
 τοίου γὰρ καὶ πατρός, ἐπεὶ κλέος ἐσθλὸν ἄκουον,
 Νῆσον Δουλιχιῆα ἐὺν τ' ἔμεν ἀφνειὸν τε·
 τοῦ σ' ἐκ φασὶ γενέσθαι, ἐπητῆ δ' ἀνδρὶ ἔοικας.
 τοῦνεκά τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο, 130
 πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.
 οὐ μὲν γὰρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
 ὄφρ' ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρη·
 ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσι,
 καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ· 135 ΟΣ
 τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 καὶ γὰρ ἐγὼ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι,
 πολλὰ δ' ἀτάσθαλ' ἔρεξα βίῃ καὶ κάρτεϊ εἴκων,
 πατρί τ' ἐμῷ πίσυνος καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισι. 140
 τῷ μὴ τίς ποτε πάμπαν ἀνήρ ἀθεμίστιος εἶη,
 ἀλλ' ὅ γε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅττι διδοῖεν.
 οἷ' ὀρώω μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας,
 κτήματα κείροντας καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν
 ἀνδρός, ὃν οὐκέτι φημι φίλων καὶ πατρίδος αἴης 145 ΟΣ
 δηρὸν ἀπέσσεσθαι· μάλα δὲ σχεδόν. ἀλλά σε δαίμων
 οἴκαδ' ὑπεξαγάγοι, μηδ' ἀντιάσειας ἐκείνω,
 ὀππότε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν·

οὐ γὰρ ἀναιμωτί γε διακρινέεσθαι οἴω
 μνηστῆρας καὶ κεῖνον, ἐπεὶ κε μέλαθρον ὑπέλθῃ." 150
 ὣς φάτο, καὶ σπείσας ἔπιεν μελιθδέα οἶνον,
 ἄψ δ' ἐν χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμήτορι λαῶν.
 αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα φίλον τετιμημένος ἦτορ,
 νευστάζων κεφαλῇ· δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο θυμός.
 ἀλλ' οὐδ' ὡς φύγε κῆρα· πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη 155 ΟΣ
 Τηλεμάχου ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχεϊ ἴφι δαμῆναι.
 ἄψ δ' αὐτίς κατ' ἄρ' ἔζेत' ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
 τῆ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ,
 μνηστήρεσσι φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα 160
 θυμὸν μνηστήρων ἰδὲ τιμήεσσα γένοιτο
 μᾶλλον πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος ἢ πάρος ἦεν.
 ἀχρεῖον δ' ἐγέλασσαν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
 "Εὐρυνόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὐ τι πάρος γε,
 μνηστήρεσσι φανῆναι, ἀπεχθομένοισι περ ἔμπτῃς· 165 ΟΣ
 παιδὶ δέ κεν εἵποιμι ἔπος, τό κε κέρδιον εἶη,
 μὴ πάντα μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὀμιλεῖν,
 οἷ τ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὀπιθεν φρονέουσι."
 τὴν δ' αὖτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 "ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες. 170
 ἀλλ' ἴθι καὶ σῶ παιδὶ ἔπος φάο μηδ' ἐπίκευθε,
 χρῶτ' ἀπονισαμένη καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς·
 μηδ' οὕτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα
 ἔρχεο, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεὶ.
 ἦδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὃν σὺ μάλιστα 175 ΟΣ
 ἦρῶ ἀθανάτοισι γενειήσαντα ἰδέσθαι."
 τὴν δ' αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·
 "Εὐρυνόμη, μὴ ταῦτα παραύδα, κηδομένη περ,
 χρῶτ' ἀπονίπτεσθαι καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῇ·
 ἀγλαΐην γὰρ ἐμοί γε θεοί, τοὶ Ὀλυμπον ἔχουσιν, 180
 ὤλεσαν, ἐξ οὗ κείνος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν.
 ἀλλὰ μοι Αὐτονόην τε καὶ Ἴποδάμειαν ἄνωχθι
 ἐλθέμεν, ὄφρα κέ μοι παρστήτεον ἐν μεγάροισιν·
 οἴη δ' οὐκ εἴσειμι μετ' ἀνέρας· αἰδέομαι γάρ."
 "ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῦς δὲ διέκ μεγάροιο βεβήκει 185 ΟΣ
 ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
 ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 κούρη Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκὺν ὕπνον ἔχευεν,
 εὐδε δ' ἀνακλινθεῖσα, λύθεν δὲ οἱ ἄψα πάντα
 αὐτοῦ ἐνὶ κλιντῆρι· τέως δ' ἄρα διὰ θεάων 190
 ἄμβροτα δῶρα δίδου, ἵνα μιν θησαΐατ' Ἀχαιοί.
 κάλλει μὲν οἱ πρῶτα προσώπατα καλὰ κάθηρεν
 ἀμβροσίῳ, οἷω περ εὐστέφανος Κυθήρεια
 χρίεται, εὖτ' ἂν ἦ Χαρίτων χορὸν ἱμερόντα·
 καὶ μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι, 195 ΟΣ
 λευκοτέρην δ' ἄρα μιν θῆκε πριστοῦ ἐλέφαντος.
 ἦ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξασ' ἀπεβήσετο διὰ θεάων,
 ἦλθον δ' ἀμφίπολοι λευκῶλενοι ἐκ μεγάροιο

φθόγγω ἐπερχόμεναι· τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνήκε,
 καὶ ῥ' ἀπομόρξατο χερσὶ παρειᾶς φώνησέν τε· 200
 "ἦ με μάλ' αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυπεν.
 αἶθε μοι ὧς μαλακὸν θάνατον πόροι Ἄρτεμις ἀγνή
 αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ' ὄδυρομένη κατὰ θυμὸν
 αἰῶνα φθινύθω, πόσιος ποθέουσα φίλοιο
 παντοίην ἀρετὴν, ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν." 205 ΟΣ
 ὧς φαμένη κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
 οὐκ οἶη· ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο.
 ἢ δ' ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
 στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
 ἅντα παρειᾶν σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα· 210
 ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
 τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατ', ἔρω δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν,
 πάντες δ' ἠρήσαντο παρὰ λεχέεσσι κλιθῆναι.
 ἢ δ' αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν, ὄν φίλον υἱόν·
 "Τηλέμαχ', οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι οὐδὲ νόημα· 215 ΟΣ
 παῖς ἔτ' ἐὼν καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε' ἐνώμας·
 νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας ἐσσί καὶ ἦβης μέτρον ἰκάνεις,
 καὶ κέν τις φαίη γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρός,
 ἐς μέγεθος καὶ κάλλος ὀρώμενος, ἀλλότριος φῶς,
 οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι οὐδὲ νόημα. 220
 οἶον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,
 ὃς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθήμεναι οὕτως.
 πῶς νῦν, εἴ τι ξεῖνος ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
 ἦμενος ὧδε πάθοι ῥυστακτύος ἐξ ἀλεγεινῆς;
 σοὶ κ' αἴσχος λῶβη τε μετ' ἀνθρώποισι πέλοιτο." 225 ΟΣ
 τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
 "μῆτερ ἐμή, τὸ μὲν οὔ σε νεμεσσωμαι κεχολῶσθαι·
 αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
 ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια· πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα.
 ἀλλὰ τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι· 230
 ἐκ γάρ με πλήσσουσι παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος
 οἶδε κακὰ φρονέοντες, ἐμοὶ δ' οὐκ εἰσὶν ἀρωγοί.
 οὐ μὲν τοι ξείνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη
 μνηστῆρων ἰότητι, βίη δ' ὅ γε φέρτερος ἦεν.
 αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων, 235 ΟΣ
 οὕτω νῦν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισι
 νεύοιεν κεφαλὰς δεδμημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,
 οἱ δ' ἐντοσθε δόμοιο, λελῦτο δὲ γυῖα ἐκάστου,
 ὧς νῦν Ἴρος κείνος ἐπ' αὐλείησι θύρησιν
 ἦσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἐοικώς, 240
 οὐδ' ὀρθὸς στήναι δύναται ποσὶν οὐδὲ νέεσθαι
 οἴκαδ', ὅπη οἱ νόστος, ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλυνται."
 ὧς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον·
 Εὐρύμαχος δ' ἐπέεσσι προσηύδα Πηνελόπειαν·
 "κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια, 245 ΟΣ
 εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί,
 πλεονές κε μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν
 ἠῶθεν δαινύατ', ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν

εἶδός τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδον εἴσας."
τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια· 250
"Εὐρύμαχ', ἦ τοι ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε
ᾤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἄργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
εἰ κεῖνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,
μειζόν κε κλέος εἶη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτως. 255 ΟΣ
νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
ἦ μὲν δὴ ὅτε τ' ἦε λιπὼν κάτα πατρίδα γαῖαν,
δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἐλὼν ἐμὲ χεῖρα προσηύδα·
"ὦ γύναι, οὐ γὰρ οἴω εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
ἐκ Τροίης εὖ πάντα ἀπήμονας ἀπονέεσθαι. 260
καὶ γὰρ Τρῳᾶς φασὶ μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,
ἡμὲν ἀκοντιστὰς ἠδὲ ῥυτῆρας οἰστῶν
ἵππων τ' ὠκυπόδων ἐπιβήτορας, οἳ κε τάχιστα
ἔκριναν μέγα νεῖκος ὁμοίου πολέμοιο.
τῷ οὐκ οἶδ' ἦ κέν μ' ἀνέσει θεός, ἦ κεν ἀλώω 265 ΟΣ
αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ· σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
μεμνηῆσθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν
ὡς νῦν, ἦ ἔτι μᾶλλον ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντος·
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα ἴδῃαι,
γῆμασθ' ᾧ κ' ἐθέλησθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα. 270
"κεῖνος τῶς ἀγόρευε· τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
νῦξ δ' ἔσται ὅτε δὴ στυγερὸς γάμος ἀντιβολήσει
οὐλομένης ἐμέθεν, τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.
ἀλλὰ τόδ' αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει·
μνηστήρων οὐχ ἦδε δίκη τὸ πάροιθε τέτυκτο. 275 ΟΣ
οἳ τ' ἀγαθὴν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα
μνηστεύειν ἐθέλωσι καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσιν,
αὐτοὶ τοί γ' ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,
κούρης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν·
ἀλλ' οὐκ ἀλλότριον βίον νήποιον ἔδουσιν." 280
ὡς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
οὔνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμὸν
μειλιχίοις ἐπέεσσι, νόος δὲ οἱ ἄλλα μενοίνα.
τὴν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός,
"κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια, 285 ΟΣ
δῶρα μὲν ὅς κ' ἐθέλησιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐνεῖκαι,
δέξασθ'. οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν·
ἡμεῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν οὔτε πῆ ἄλλη,
πρὶν γέ σε τῷ γήμασθαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος."
ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος, τοῖσιν δ' ἐπιήνδανε μῦθος. 290
δῶρα δ' ἄρ' οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
Ἀντινόφῳ μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον,
ποικίλον· ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι
χρῦσειαι, κληῖσιν ἐυγνάμπτοις ἀραρυῖαι.
ὄρμον δ' Εὐρύμαχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ' ἔνεικε. 295 ΟΣ
χρῦσεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον ἠέλιον ὥς.
ἔρματα δ' Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν,
τρίγληνα μορόεντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.

ἐκ δ' ἄρα Πεισάνδροιο Πολυκτορίδαο ἄνακτος
 ἴσθμιον ἦνεικεν θεράπων, περικαλλὲς ἄγαλμα. 300
 ἄλλο δ' ἄρ' ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν ἔνεικεν.
 ἢ μὲν ἔπειτ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα δῖα γυναικῶν,
 τῆ δ' ἄρ' ἄμ' ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα
 οἱ δ' εἰς ὄρχηστὺν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
 τρεψάμενοι τέρποντο, μένον δ' ἐπὶ ἔσπερον ἐλθεῖν. 305 ΟΣ
 τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἔσπερος ἦλθεν.
 αὐτίκα λαμπτήρας τρεῖς ἴστασαν ἐν μεγάροισιν,
 ὄφρα φαείνοιν· περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν,
 αὖα πάλαι, περὶ κηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῶ,
 καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδὶς δ' ἀνέφαινον 310
 δμῳαὶ Ὀδυσσεύος ταλασίφρονος. αὐτὰρ ὁ τῆσιν
 αὐτὸς διογενῆς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 "δμῳαὶ Ὀδυσσεύος, δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
 ἔρχεσθε πρὸς δῶμαθ', ἴν' αἰδοίῃ βασιλεία·
 τῆ δὲ παρ' ἠλάκατα στροφαλίζετε, τέρπετε δ' αὐτὴν 315 ΟΣ
 ἦμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν·
 αὐτὰρ ἐγὼ τοῦτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
 ἦν περ γὰρ κ' ἐθέλωσιν εὐθρονον Ἥῳ μίμνειν,
 οὐ τί με νικήσουσι· πολυτλήμων δὲ μάλ' εἰμί."
 ὣς ἔφαθ', αἰ δ' ἐγέλασαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο. 320
 τὸν δ' αἰσχυρῶς ἐνένιπε Μελανθῶ καλλιπάρηος,
 τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
 παῖδα δὲ ὣς ἀτίταλλε, δίδου δ' ἄρ' ἀθύρματα θυμῶ·
 ἀλλ' οὐδ' ὣς ἔχε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης,
 ἀλλ' ἢ γ' Εὐρύμαχῳ μισγέσκετο καὶ φιλέεσκεν. 325 ΟΣ
 ἢ ῥ' Ὀδυσσῆ' ἐνένιπεν ὄνειδείοις ἐπέεσσιν·
 "ξεῖνε τάλαν, σὺ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσί,
 οὐδ' ἐθέλεις εὐδεῖν χαλκῆϊον ἐς δόμον ἐλθῶν,
 ἢ ἐπου ἐς λέσχην, ἀλλ' ἐνθάδε πόλλ' ἀγορεύεις,
 θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῶ 330
 ταρβεῖς· ἢ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἢ νύ τοι αἰεὶ
 τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμῶνια βάζεις.
 ἢ ἀλύεις, ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;
 μή τίς τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῆ,
 ὅς τίς σ' ἀμφὶ κάρη κεκοπῶς χερσὶ στιβαρῆσιν 335 ΟΣ
 δῶματος ἐκπέμνησι, φορύξας αἵματι πολλῶ."
 τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 "ἢ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ' ἀγορεύεις,
 κεῖσ' ἐλθῶν, ἵνα σ' αὖθι διὰ μελεῖστί τάμησιν."
 ὣς εἰπὼν ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας. 340
 βᾶν δ' ἵμεναι διὰ δῶμα, λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστης
 ταρβοςύνη· φᾶν γὰρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 αὐτὰρ ὁ παρ' λαμπτήρσι φαείνων αἰθομένοισιν
 ἐστήκειν ἐς πάντας ὀρώμενος· ἄλλα δὲ οἱ κῆρ
 ὤρμαινε φρεσὶν ἦσιν, ἃ ῥ' οὐκ ἀτέλεστα γένοντο. 345 ΟΣ
 μνηστῆρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἶα Ἀθήνη
 λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
 δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσσεύος.

τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἦρχ' ἀγορεύειν,
 κερτομέων Ὀδυσῆα· γέλω δ' ἐτάροισιν ἔτευχε. 350
 "κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
 ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
 οὐκ ἄθρει ὄδ' ἀνήρ Ὀδυσῆϊον ἐς δόμον ἵκει·
 ἔμπης μοι δοκέει δαίδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ
 κὰκ κεφαλῆς, ἐπεὶ οὐ οἱ ἐνὶ τρίχες οὐδ' ἠβαιαί." 355 ΟΣ
 ἦ ῥ', ἅμα τε προσέειπεν Ὀδυσσῆα πτολίπορθον·
 "ξεῖν', ἦ ἄρ κ' ἐθέλοις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμην,
 ἀγροῦ ἐπ' ἐσχατιῆς--μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται--
 αἶμασιός τε λέγων καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;
 ἔνθα κ' ἐγὼ σῖτον μὲν ἐπηετανὸν παρέχοιμι, 360
 εἷματα δ' ἀμφιέσαιμι ποσὶν θ' ὑποδήματα δοίην.
 ἀλλ' ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κὰκ' ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
 ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσειν κατὰ δῆμον
 βούλεια, ὄφρ' ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ' ἀναλτον."
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς· 365 ΟΣ
 "Εὐρύμαχ', εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
 ὦρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἦματα μακρὰ πέλονται,
 ἐν ποίῃ, δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
 καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου
 νήστιες ἄχρι μάλα κνέφαος, ποίῃ δὲ παρείῃ. 370
 εἰ δ' αὖ καὶ βόες εἶεν ἐλαυνέμεν, οἳ περ ἄριστοι,
 αἴθωνες, μεγάλοι, ἄμφω κεκορηότε ποίης,
 ἦλικες, ἰσοφόροι, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
 τετράγυον δ' εἶη, εἵκοι δ' ὑπὸ βῶλος ἀρότρω·
 τῷ κέ μ' ἴδοις, εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην. 375 ΟΣ
 εἰ δ' αὖ καὶ πόλεμόν ποθεν ὀρμήσειε Κρονίων
 σήμερον, αὐτὰρ ἐμοὶ σάκος εἶη καὶ δύο δοῦρε
 καὶ κυνέη πάγχαλκος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα,
 τῷ κέ μ' ἴδοις πρῶτοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,
 οὐδ' ἂν μοι τὴν γαστέρ' ὄνειδίζων ἀγορεύοις. 380
 ἀλλὰ μάλ' ὑβρίζεις, καὶ τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
 καὶ πού τις δοκέεις μέγας ἔμμεναι ἠδὲ κραταιός,
 οὔνεκα πὰρ παύροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὀμιλεῖς.
 εἰ δ' Ὀδυσσεὺς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ' ἐς πατρίδα γαῖαν,
 αἰψὰ κέ τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ' ἐόντα, 385 ΟΣ
 φεύγοντι στείνοιτο διέκ προθύροιο θύραζε."
 ὡς ἔφατ', Εὐρύμαχος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
 καὶ μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 "ἄ δεῖλ', ἦ τάχα τοι τελέω κακόν, οἷ' ἀγορεύεις
 θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ 390
 ταρβεῖς· ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἦ νύ τοι αἰεὶ
 τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμῶνια βάζεις.
 ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἴρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;"
 ὡς ἄρα φωνήσας σφέλας ἔλλαβεν· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 Ἀμφινόμου πρὸς γοῦνα καθέζετο Δουλιχιῆος, 395 ΟΣ
 Εὐρύμαχον δείσας· ὃ δ' ἄρ' οἰνοχόον βάλε χεῖρα
 δεξιτερὴν· πρόχοος δὲ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα,
 αὐτὰρ ὃ γ' οἰμῶξας πέσεν ὕπτιος ἐν κονίησι.

μνηστῆρες δ' ὀμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιάοντα,
ὣδε δέ τις εἶπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον· 400
"αἴθ' ὄφελλ' ὁ ξεῖνος ἀλώμενος ἄλλοθ' ὀλέσθαι
πρὶν ἔλθειν· τῷ οὐ τι τόσον κέλαδον μετέθηκε.
νῦν δὲ περὶ πτωχῶν ἐριδαίνομεν, οὐδέ τι δαιτὸς
ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερεῖονα νικᾷ."
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπ' ἱερὴ ἴς Τηλεμάχοιο 405 ΟΣ
"δαιμόνιοι, μαίνεσθε καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ
βρωτὸν οὐδὲ ποτῆτα· θεῶν νύ τις ὕμμι' ὀροθύνει.
ἀλλ' εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες,
ὀππότε θυμὸς ἄνωγε· διώκω δ' οὐ τιν' ἐγὼ γε."
ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ὀδᾶξ ἐν χεῖλεσι φύντες 410
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.
τοῖσιν δ' Ἀμφινόμος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε
Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος·
"ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
ἀντιβίῳ ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαῖνοι· 415 ΟΣ
μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε μήτε τιν' ἄλλον
δμῶων, οἱ κατὰ δῶματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
ἀλλ' ἄγετ', οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ' ἰόντες·
τὸν ξεῖνον δὲ ἐῷμεν ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος 420
Τηλεμάχῳ μελέμεν· τοῦ γὰρ φίλον ἴκετο δῶμα."
ὡς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ἐαδόντα μῦθον ἔειπε.
τοῖσιν δὲ κρητῆρα κεράσσατο Μούλιος ἦρωσ,
κῆρυξ Δουλιχιεύς· θεράπων δ' ἦν Ἀμφινόμοιο·
νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσι 425 ΟΣ
σπείσαντες μακάρεσσι πῖον μελιηδέα οἶνον.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἐπιόνθ' ὅσον ἠθελε θυμός,
βάν ῥ' ἵμεναι κείοντες ἐὰ πρὸς δῶμαθ' ἕκαστος.